

สัตว์ป่าสงวน

กวางเขา
Naemorhedus gmelini

เขียงเขา
Capreolus sumatrensis

หมัน
Cervus schomburgki

แรดขาว
Binodens binnendicus

กระซู่
Didymoceros sumatrensis

ละมั่งหรือละมั่ง
Cervus eldi

เก้งหม้อ
Moschus moschiferus

ควายป่า
Bubalus bubalis

สมเสร็จ
Tapirus indicus

กูปรี
Bos sauveli

นกกระเรียนพันธุ์ไทย
Grus japonensis

นกเงือกหัวทองดำ
Ptilinopus gurneyi

นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร
Pseudochalcophaps sirintha

วาฬโอมูระ
Balaenoptera omurai

ปลาดาววาฬ
Rhincodon typus

เต่ามะเฟือง
Dermodochelys coriacea

วาฬบรูด้า
Balaenoptera edeni

พะยูน
Dugong dugong

นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร

WHITE EYED RIVER MARTIN

Eurochelidon sirintarae (Kitti, 1968)

CR IUCN
ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง

● ส่วนของหัว
นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธรทรงบริเวณหน้ามาก
มีขนสีดำคล้ายกำมะหยี่ มีปากสีเหลือง
มีขนที่และแผ่นทาสี มีสีขนฟูริ้ว ๆ
รอบตาเป็นวงสีขาว

● ส่วนของตัว
นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธรทรงบริเวณ
ตาและหน้ายังมีสีเหลืองอ่อน คีบและเก็บ
ของนกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธรมีขนาดใหญ่และแข็งแรง

● ส่วนของลำตัว
มีสีลำตัวทึบดำเป็นสีดำ มีลายทาสีขาวที่คอโพกหลัง
ขนปีกด้านล่างมีสีน้ำตาลอีก ๆ

ความยาวของขนหางคู่กลาง
8.75 ซม.

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

อาศัยอยู่ตามป่าจูด ป่ากอก ป่าหญ้า ในบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จ.นครสวรรค์ เป็นนกที่ค่อนข้างเชื่อง ไม่ปราดเปรียว มักเกาะนิ่งเฉยอยู่บนพื้นดิน

อาหาร :

กินแมลงเป็นอาหาร มักจะจับเหยื่อโดยการโฉบจับในอากาศ หลังจากการสังเกตทางกายภาพเบื้องต้น มีการสันนิษฐานว่า นกชนิดนี้อาจหากินทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน

การสืบพันธุ์ :

ยังไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ของนกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธรอย่างแน่ชัด

พื้นที่ที่ค้นพบ :

ยังไม่ทราบสถานภาพที่แท้จริงของนกชนิดนี้ อาจจะเป็นนกประจำถิ่นหรือนกที่อพยพมายังประเทศไทย ในช่วงฤดูหนาว แต่หาพบได้ยากมาก หรืออาจจะสูญพันธุ์ไปแล้ว สถานที่ที่มีรายงานว่าพบนกชนิดนี้ คือ บึงบอระเพ็ด จ.นครสวรรค์

เกร็ดความรู้ : การทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานชื่อ

“ชื่อชนิด” เป็นคำที่มาจากพระนาม “สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าหญิงสิรินธร” ครั้นดำรงพระยศเดิม ของ “สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” เป็นการเฉลิมพระเกียรติแด่พระองค์ ซึ่งทรงสนพระทัยในธรรมชาติศึกษามาตั้งแต่เยาว์วัย

ชื่อไทย : นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร / นกนางแอ่นตาพอง

ชื่อสามัญ : White-eyed River Martin

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Eurochelidon sirintarae* (Kitti, 1968)

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Aves

Order : Passeriformes

Family : Hirundinidae

Genus : *Eurochelidon*

Species : *Eurochelidon sirintarae*

แรดชวา

JAVAN RHINOCEROS

Rhinoceros sondaicus (Desmarest, 1822)

CR

IUCN

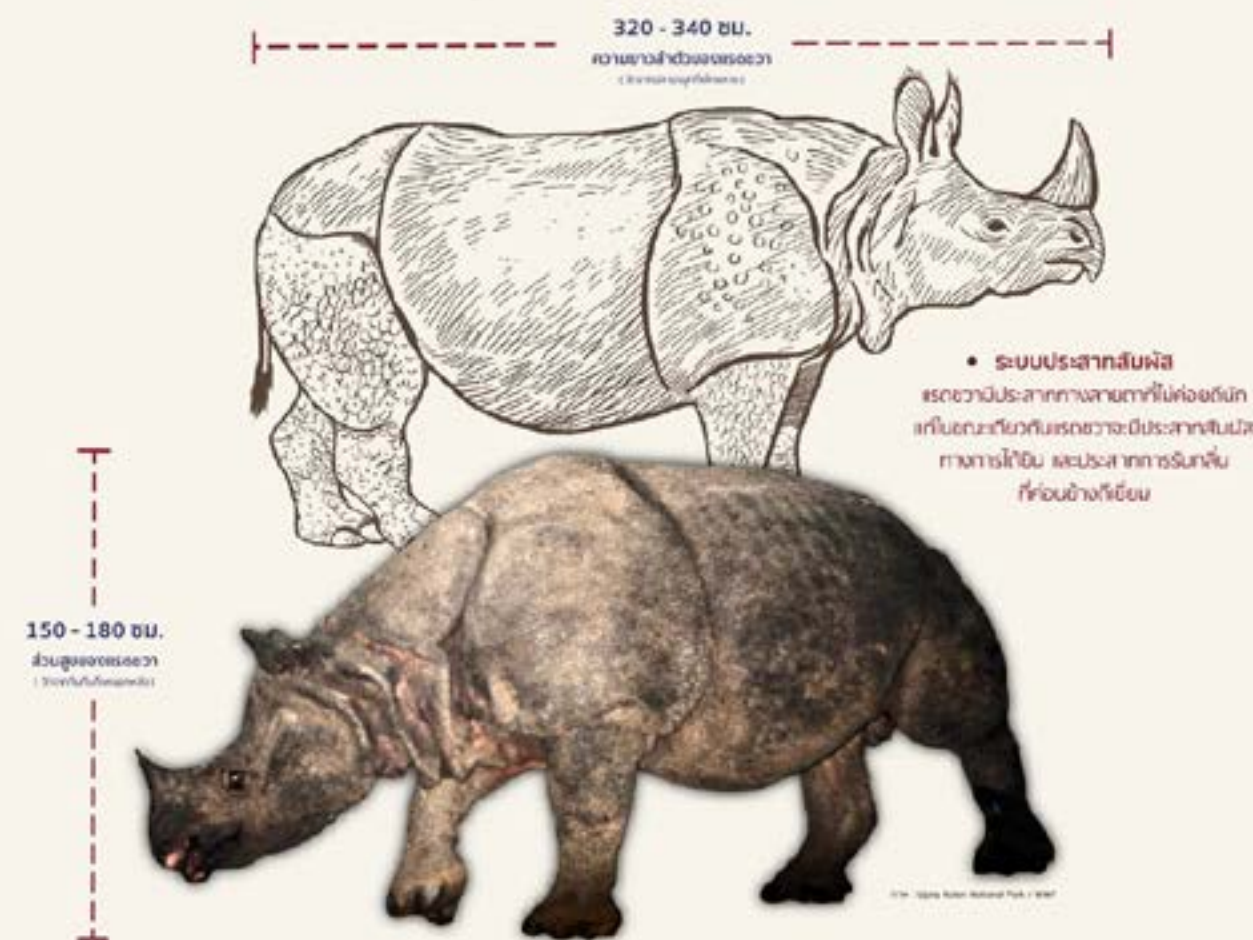
ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง

• ส่วนหัว

แรดชวามีเขาบริเวณจมูก 1 เขาเรียกว่า “นอ” ซึ่งจะเห็นได้ชัดในแรดชวาตัวผู้ ถ้าแรดชวาตัวเมีย “นอ” จะเป็นเพียงปุ่มเล็ก ๆ ผลิตน้ำมัน นอกจากนี้แรดชวา ยังได้รับนิยามว่าเป็นละมั่งซึ่งจะคำเพ้าใช้ในการหาอาหาร และป้องกันตัว ผู้ที่สามารถเอาตัวรอดได้ไว้ชม

• ลำตัว

มีรอบเส้นรอบลำตัว 5 จุด ได้แก่ บริเวณช่วงคอ-ไหล่ โคนขาหน้า รอบเอวโคนหาง และโคนหางสัง ทำให้ดูเหมือนว่าแรดชวาจะมีได้ 6 จุดหรือมองเหมือนคนมี 6 ขา

รอยตีน

24 - 25 ซม.

น้ำหนักของแรดชวา

1,500 - 2,000 กก.

• ส่วนของตีน

แรดชวาเป็นสัตว์ที่เดินบนตีนกีบ คือ เท้าทั้ง 4 ด้าน มีกีบตีนด้านละ 3 กีบ ที่กีบมีร่องลึกใช้ใช้ในการแสดงอาณาเขต ซึ่งกีบนี้จะสึกตามรอยตีนของแรดชวา

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

ชอบป่าดงดิบ พื้นที่ราบต่ำ ที่ชื้น และมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ นอกจากนั้นแรดชวามีนิสัยชอบนอนแช่ปลักโคลน เป็นเวลานาน ๆ แสดงอาณาเขตที่อยู่อาศัยด้วยการฉุดตัวกับต้นไม้ ปัสสาวะ และกลั่นตามรอยตีน

อาหาร :

จำพวกใบไม้ ต้นอ่อนของพืช ต้นหญ้า พืชผักที่เป็นต้นเดี่ยว ๆ รวมทั้งพืชที่ขึ้นริมน้ำ และผลไม้ที่หล่นบนพื้นดิน

การสืบพันธุ์ :

แรดชวาสามารถผสมพันธุ์ได้ตลอดทั้งปี ช่วงการตั้งครรภ์จะใช้ระยะเวลา 16-18 เดือน ตกูกครั้งละ 1 ตัว ลูกแรดชวาหนักประมาณ 50 กก.

ปัจจัยคุกคาม :

1) การบุกรุกป่าเพื่อการเกษตร การบุกรุกป่าจากการทำไม้และการถางป่าเพื่อทำการเกษตร ทำให้แรดชวาสูญเสียพื้นที่อาศัยและหากิน ส่งผลให้จำนวนประชากรของแรดชวา “สูญพันธุ์ จากถิ่นที่อยู่อาศัยในประเทศไทย”

2) การล่าเพื่อเอา “นอ” มีความเชื่อผิด ๆ ว่า “นอ แรด” สามารถเอาไปทำยาเสริมสมรรถภาพทางเพศของคนได้ หรือเอาไปทำเป็นเครื่องรางของขลัง วัดมณฑล เครื่องประดับ

3) พฤติกรรมที่เชื่องช้า เนื่องจากแรดชวามีนิสัยชอบนอนแช่ปลักโคลน ถ่ายมูลที่เดิมประจำ และไม่ค่อยมีศัตรูตามธรรมชาติ จึงเป็นสัตว์ที่เชื่องช้าไม่ปราดเปรียว จึงทำให้ถูกพบตัว และถูกล่าได้ง่าย

ชื่อไทย : แรดชวา

ชื่อสามัญ : Javan Rhinoceros

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rhinoceros sondaicus* (Desmarest, 1822)

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Mammalia

Order : Perissodactyla

Family : Rhinocerotidae

Genus : Rhinoceros

Species : Rhinoceros sondaicus

กระซู่

CR IUCN
ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง

SUMATRAN RHINOCEROS

Dicerorhinus sumatrensis (G. Fischer, 1814)

ส่วนหัว

กระซู่มีเขากับบริเวณงู 2 เข เรียกว่า “นอ” จะเห็นได้ชัดในกระซู่ตัวผู้
ส่วนหัวเป็นมันจะนิ่มกว่าส่วนอื่นที่มันมีเข
ส่วนนอจะแข็งเป็นเหมือนหินปูน ๆ
นอกจากนี้ กระซู่ยังมีเขานิปากที่มันจะเป็นจะงอย
ซึ่งทำหน้าที่ในการหาอาหาร

ส่วนลำตัว

กระซู่เป็นสัตว์ที่มีหนังหนาหรือมัน กลายกับช้างและแรด
โดยหนังของกระซู่มีสีน้ำตาลหรือสีเหลืองเข้ม 3 เข
คือ บริเวณโคนหน้าอาหารจากด้านหนึ่งพาดไปโคนหน้าอีกด้านหนึ่ง
บริเวณรอบคอ และบริเวณโคนขาหลังพาดไปทางสะโพกซ้าย
ทั้งโคนขาหลังอีกด้าน

240 - 260 ซม.

ความยาวลำตัว
(วัดจากปลายหางถึงปลายหัว)

112 - 145 ซม.

ส่วนสูงของกระซู่
(วัดจากส่วนหัวถึงส่วนหลัง)

60 - 65 ซม.
ความยาวหางของกระซู่

ระบบประสาทสัมผัส

กระซู่มีประสาททางสายตาที่ค่อนข้างไม่ดีนัก
แต่จะมีประสาทสัมผัสทางการได้ยินเสียง
และประสาททางการรับกลิ่นที่ค่อนข้างดี

รอยตีน

ส่วนของตีน

กระซู่เป็นสัตว์ที่มีตีนเป็นคืบคืบ
คือ คืบทั้ง 4 ด้าน มีคืบกับนิ้วเท้า 3 คืบ

ส่วนของขน

กระซู่มีขนปกคลุมตามลำตัวสีน้ำตาลเข้มสีน้ำตาลทอง
ส่วนลูกกระซู่จะมีขนปกคลุมตามลำตัวสีน้ำตาลเข้ม
มีขนขึ้นปกคลุมที่คอและต้นขาทำให้มันดูเหมือนว่ามีการลอกคราบ
และการเปลี่ยนสีก็จะมี กระซู่มีขนขึ้นตามบริเวณรอบคอ
และปกคลุมบริเวณหลังไปจนถึงปลายหาง

น้ำหนักของกระซู่
700 - 1000 กก.

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

เป็นสัตว์หากินตัวเดียว (ยกเว้นช่วงฤดูสืบพันธุ์) กระซู่ตัวเมียมีพื้นที่ครอบครองอย่างชัดเจน ส่วนตัวผู้ไม่มีอาณาเขตที่แน่นอน อาศัยอยู่ได้ในป่าดงดิบหรือที่ราบที่มีแหล่งน้ำลำธาร ชอบแช่ปลักโคลน

อาหาร :

กินพืช อาหารหลัก คือ ใบไม้ ต้นหญ้า พืชผัก ต้นอ่อนของพืช หรือต้นไม้นานาชนิด รวมทั้งพืชที่ขึ้นริมน้ำและผลไม้

การสืบพันธุ์ :

กระซู่ตัวเมียสืบพันธุ์ได้เมื่ออายุ 4 ปีขึ้นไป ส่วนตัวผู้สืบพันธุ์ได้เมื่อเข้าสู่ปีที่ 7 กระซู่ตัวเมียตั้งท้องประมาณ 14-17 เดือน คลอดลูกครั้งละ 1 ตัว หลังจากคลอดลูกแล้วจะตั้งท้องประมาณ 4 ปี จึงจะตั้งท้องอีก

ปัจจัยคุกคาม :

- 1) การบุกรุกป่า การบุกรุกตัดไม้ในพื้นที่ที่มีกระซู่อาศัยอยู่ ทำให้กระซู่สูญเสียพื้นที่อาศัยและหากินส่งผลให้จำนวนของกระซู่ในประเทศไทยลดลงจนสูญพันธุ์จากถิ่นอาศัย
- 2) การล่าเพื่อเอา “นอ” มีความเชื่อผิด ๆ ว่า สามารถเอาไปทำยาเสริมสมรรถภาพทางเพศของคนได้หรือเอาไปทำเป็นเครื่องรางของขลัง
- 3) พฤติกรรมที่เชื่องช้า เนื่องจากกระซู่มีนิสัยชอบนอนแช่ปลักโคลนถ่ายมูลที่เดิมประจำ และไม่คอยมีศัตรูตามธรรมชาติจึงเป็นสัตว์ที่เชื่องช้าไม่ปราดเปรียวจึงทำให้ถูกล่าได้ง่าย

ชื่อไทย : กระซู่ / แรดสุมาตราตะวันตก

ชื่อสามัญ : Sumatran Rhinoceros

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dicerorhinus sumatrensis*

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Mammalia

Order : Perissodactyla

Family : Rhinocerotidae

Genus : Dicerorhinus

Species : Dicerorhinus sumatrensis

กูปรี / โคไพร

CR

IUCN
สูญพันธุ์

KOUPREY

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Bos sauveli* Urbain, 1937

รอยตีน

- ส่วนของลำตัวมีขนออกสีเป็นสีนวลบาง ๆ มีเหนียงคอเป็นแผงหนังห้อยยาวอยู่ใต้คอ โดยเฉพาะกูปรีที่มีอายุมาก ๆ เหนียงคอจะห้อยยาวเกือบถึงพื้นดิน สามารถใช้บอกไปมาระบายความร้อน

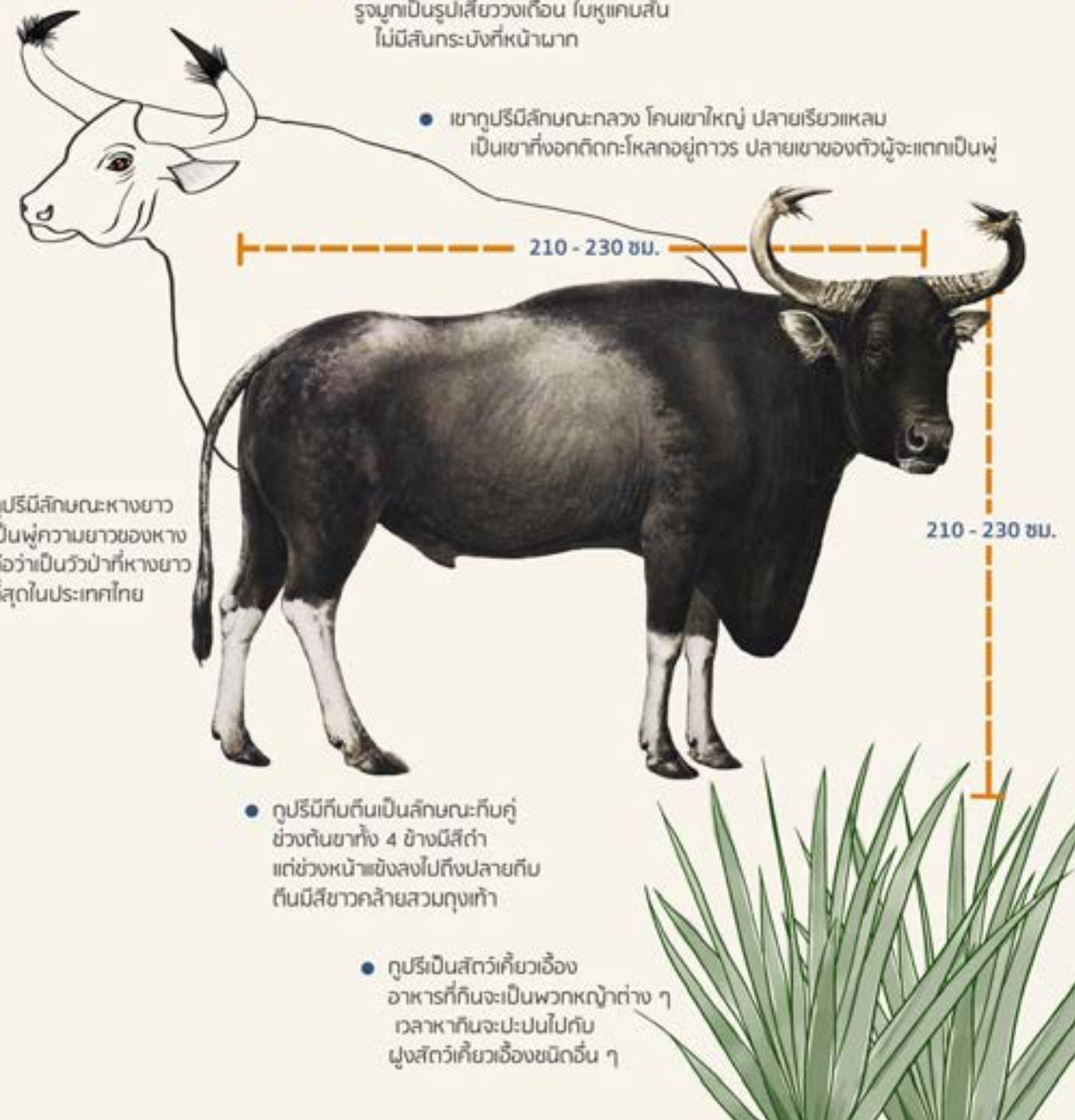
- ส่วนหัวมีลักษณะหัวโต โคนเขาใหญ่ รูปร่างเป็นรูปสี่เหลี่ยมเกือบเป็นรูปกลมสั้น ไม่มีสันกระดูกที่หน้าผาก

- เขากูปรีมีลักษณะกลวง โคนเขาใหญ่ ปลายเรียวแหลม เป็นเขาคงอกติดกระดูกอยู่ถาวร ปลายเขาของตัวผู้จะแตกเป็นพู่

- กูปรีมีลักษณะหางยาว เป็นพู่ความยาวของหาง ถือว่าเป็นวัวป่าที่หางยาวที่สุดในประเทศไทย

- กูปรีมีกีบตีนเป็นลักษณะกับคู่ ช่วงตีนขาทั้ง 4 ข้างมีสีดำ แต่ช่วงหน้าแข้งลงไปถึงปลายกีบ ตีนมีสีขาวคล้ายสวมนกเขา

- กูปรีเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้อง อาหารที่กินจะเป็นพวกหญ้าต่าง ๆ เวลาหากินจะปะปนไปกับฝูงสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดอื่น ๆ

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

ชอบใช้เขาขุดดินไม้ กิ่งไม้ตามเส้นทางที่เดินผ่าน หรือใช้ขุดดินเพื่อหาน้ำหรือดินโป่งกินตามป่าโปร่ง

อาหาร :

หญ้าชนิดต่าง ๆ โดยมักหากินปะปนกับฝูงสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดอื่น ๆ

การสืบพันธุ์ :

ฤดูผสมพันธุ์อยู่ในช่วงเดือน เมษายน ระยะตั้งท้องประมาณ 9 เดือน ออกลูกครั้งละ 1 ตัว ช่วงใกล้คลอด กูปรีแม่ลูกอ่อนจะแยกตัวออกจากฝูงเพื่อคลอดลูก และเลี้ยงลูกตามลำพังประมาณ 1 เดือนจึงจะพาลูกกลับเข้าฝูง

ปัจจัยคุกคาม :

- 1) สภาวะสงคราม (ในอดีต) เนื่องจากพื้นที่ที่กูปรีอาศัยเป็นรอยต่อของชายแดน 3 ประเทศ
- 2) การบุกรุกพื้นที่ป่า (ทำให้กูปรีเสียถิ่นอาศัย และหากิน)
- 3) การล่าสัตว์ป่า (นำชิ้นส่วนไปบริโภค และอุปโภค)

ชื่อไทย : กูปรี / โคไพร

ชื่อสามัญ : Koupri

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Bos sauveli* (Urbain, 1937)

อาณาจักร : Animalia

ไฟลัม : Chordata

ชั้นไฟลัม : Vertebrata

ชั้น : Mammalia

ลำดับ : Cetartiodactyla

วงศ์ : Bovidae

วงศ์ย่อย : Bovinae

สกุล : Bos

ชนิด : *Bos sauveli*

ควายป่า

WILD WATER BUFFALO

Bubalus arnee (Kerr, 1792)

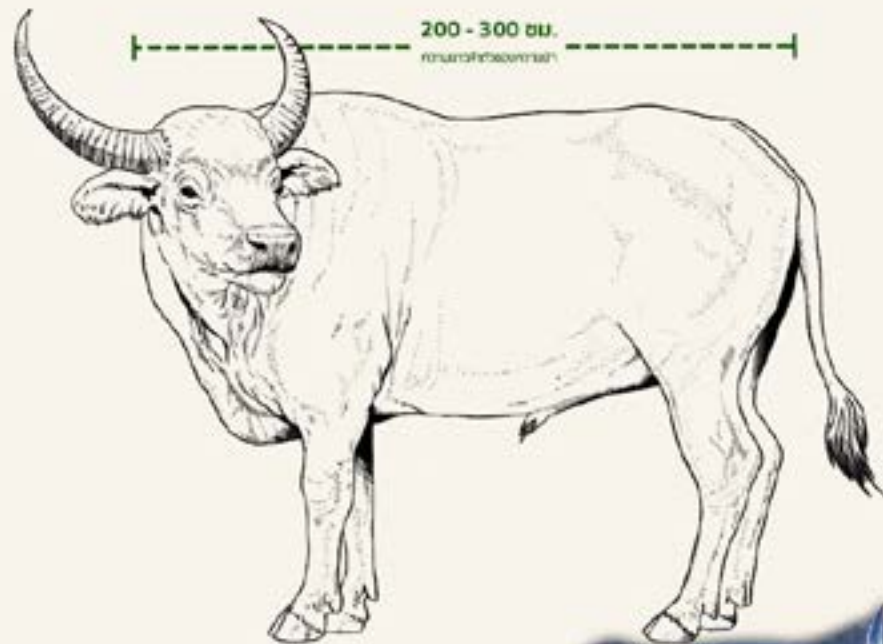
IUCN
EN
ใกล้สูญพันธุ์

ส่วนของหัว

ควายป่าตัวผู้และตัวเมียมีขนาดหัว 2 ด้าน มีขนาดใหญ่ วงกว้างโค้งไปด้านหลังคล้ายเขี้ยวพระจันทร์ ไม่มีการแตกกิ่งงาใหญ่ มีเขี้ยวบริเวณคอตัวผู้ เขี้ยวของควายป่าเป็นลักษณะเป็นปล้องๆ ซึ่งส่วนบนบนของกระดูกที่งอกติดกับกระดูก ทำหน้าที่ควายเป็นลักษณะสามเหลี่ยม ปล้องเหล่านี้ลักษณะเรียบเรียบ

ส่วนของลำตัว

ควายป่ามีขนตามลำตัวสีเทา หรือสีน้ำตาลดำ มีขนสีน้ำตาลดำ (V) ที่บริเวณหน้าอกควายป่าเป็น มีระบบย่อยอาหาร 4 ช่อง ทำให้ควายป่าสามารถย่อยอาหารชิ้นมาจากส่วนกระเพาะอาหาร ป่าขึ้นมาย่อยให้ละเอียดใช้ไฟ

น้ำหนักของควายป่า
900 - 1,200 กก.

รอยตีนของควายป่า

1.4 ซม.

ส่วนของตีน

ควายป่าเป็นสัตว์กินหญ้า 4 ข้าง ของควายป่าจะมีลักษณะเป็นขนสีขาวตั้งแต่หน้าถึงหางไม่ถึงกับสั้น ถูกเรียกว่า "ควายป่าขนฟูเพ้า"

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

นิสัยคู่ร้าย มีความปราดเปรียว ว่องไว มีการสังเกตและรู้ถึงอันตรายที่เข้าใกล้ได้รวดเร็ว ตัวผู้และตัวเมียที่ยังไม่โตเต็มวัยจะอาศัยรวมอยู่รวมกันเป็นฝูงใหญ่ ส่วนตัวผู้ที่โตเต็มวัยมักจะอาศัยอยู่ตามลำพัง ตามป่าทุ่ง ป่าโปร่ง พื้นที่ที่มีหนองบึงและลำห้วยลำธาร

อาหาร :

ออกหากินในเวลาเช้าและเย็น อาหารได้แก่ หญ้าต่าง ๆ ใบไม้ หน่อไม้ และลูกไม้ต่าง ๆ หลังจากกินอาหารอิ่มแล้ว ควายป่าจะนอนเฝ้าฝูงอยู่ตามทุ่งไม้ หรือ พงหญ้าสูง ๆ มักนอนแช่ปลักโคลนตอนกลางวัน เพื่อให้โคลนติดตามตัวเพื่อป้องกันความร้อนและแมลง

การสืบพันธุ์ :

ควายป่าตัวผู้จะกลับเข้ามาอาศัยรวมฝูงกับพวกควายป่าตัวเมียเพื่อผสมพันธุ์ในช่วงเดือน (ตุลาคม-พฤศจิกายน) ถ้าในฝูงมีตัวผู้ที่ขนาดใหญ่มากกว่า 1 ตัว จะมีการต่อสู้เพื่อแย่งชิงตัวเมีย ระยะตั้งท้องประมาณ 10 เดือน

ปัจจัยคุกคาม :

- 1) การบุกรุกพื้นที่ป่า
- 2) การปล่อยสัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะวัวและควายเข้ามาหากินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างอิสระ ซึ่งวัวและควายเป็นสัตว์ที่อยู่ในวงศ์เดียวกับ ควายป่า หากผู้เลี้ยงขาดการควบคุมโรคระบาด วัวและควายที่เข้ามาอาจนำโรคระบาดมาติดควายป่าได้
- 3) สูญเสียลูกเกิดใหม่ ควายป่าที่อาศัยอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งมีจำนวนประชากรไม่มากนักเนื่องจากลูกของควายป่าที่เกิดใหม่ตกเป็นเหยื่อของเสือโคร่ง หรือจมน้ำ เมื่อเกิดน้ำท่วมฉับพลันในพื้นที่

ชื่อไทย : ควายป่า / มหิงสา

ชื่อสามัญ : Wild Water Buffalo

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Bubalus arnee

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Mammalia

Order : Cetartiodactyla

Family : Bovidae

Genus : Bubalus

Species : Bubalus arnee

ละอง / ละมั่ง

ELD'S DEER

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rucervus eldii* (M'Clelland, 1842)

EN IUCN
ใกล้สูญพันธุ์

- ละมั่งจะมีเขาเฉพาะตัวผู้เท่านั้นลักษณะเขาเป็นรูปแบบ "เขาสู่" เมื่อเขาแก่เต็มที่ ละมั่งจะผลัดเขากิ่งจากนั้นจะงอกเขาใหม่ขึ้นมาแทนเขาเดิม

- ชื่อเรียกละอง / ละมั่ง
ละองละมั่ง เป็นสัตว์พื้นเมืองของไทยโดย
"ละอง" ใช้เรียกตัวผู้ที่มีเขาแล้ว
"ละมั่ง" ใช้เรียกตัวเมีย และตัวผู้ที่ยังไม่มีเขา

- ละมั่งตัวผู้ และตัวเมีย
จะมีจุดสีขาวขึ้นตามลำตัว
แต่จุดจะจางหายไปเมื่อโตเต็มวัย
สีขนละมั่งพันธุ์ไทย มีสีน้ำตาลอมส้ม
สีกว่าพันธุ์พม่า ที่เป็นสีน้ำตาลเข้ม

รอยตีน

- การสืบพันธุ์ อยู่ในช่วง เดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน
ระยะตั้งท้องประมาณ 240 - 244 วัน ออกลูกครั้งละ 1 ตัว
ลูกแรกเกิดมีจุดลายสีขาวตามลำตัว

- พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงใหญ่
ตามป่าเต็งรังป่าโปร่ง หรือทุ่งหญ้าใกล้ ๆ แหล่งน้ำ
กลางวันที่มีอากาศร้อนจะหลบไปอยู่ใต้ร่มไม้ชายป่า
หรือเข้ปลักโคลน

- มีนิสัยการกินละมั่งชอบกินหญ้า และลูกไม้ต่าง ๆ
ตามพื้นที่สูงหรือป่าโปร่ง

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

ชอบอยู่กันเป็นฝูงใหญ่ตามป่าเต็งรัง ป่าโปร่ง หรือทุ่งหญ้าใกล้ ๆ แหล่งน้ำตอนกลางวันจะหลบอยู่ใต้ร่มไม้ หรือ
เข้ปลักโคลนเพราะแดดร้อน ตัวผู้ไม่ชอบอยู่ในป่าทึบเนื่องจากเขาของมันมันขัดกับกิ่งไม้

อาหาร :

กินหญ้า และลูกไม้ต่าง ๆ ตามทุ่งหญ้าโล่ง

การสืบพันธุ์ :

ช่วงเดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน ระยะตั้งท้องประมาณ 240 - 244 วัน ออกลูกครั้งละ 1 ตัว ลูกแรกเกิดจะมีจุดลาย
สีขาว ๆ ตามลำตัว ซึ่งจะจางหายไปตอนโต แต่ตัวเมียจะยังคงมีลายให้เห็น วัยเจริญพันธุ์ตัวผู้ อายุ 1 ปีขึ้นไป ส่วนตัวเมีย
อายุ 2 ปีขึ้นไป

ปัจจัยคุกคาม :

- 1) การบุกรุกเพื่อการเกษตร
- 2) การลักลอบค้าสัตว์ป่า

** ละอง/ละมั่ง ที่พบในไทยมีอยู่ 2 สายพันธุ์ คือ ละอง/ละมั่ง พันธุ์ไทย *C.e.siamensis* และพันธุ์พม่า *C.e.thamin*

ชื่อ ละอง/ละมั่ง

ชื่อสามัญ : Eld's Deer

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rucervus eldii* (M'Clelland, 1842)

Kingdom : Animalia

Family : Cervidae

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Genus : *Rucervus*

Class : Mammalia

Species *Rucervus eldii*

Order : Cetartiodactyla

Rucervus schomburgki (Blyth, 1863)

Species : *Rucervus schomburgki*

เลียงผา

SEROW

Capricornis sumatraensis (Reichstein, 1799)

VU IUCN
มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์

• ส่วนหัว

เลียงผามีลักษณะรูปร่างยาว คอยาว ใบหูเล็ก มีดวงตาโต ใช้ในการมองจากเงาที่สะท้อน อยู่บริเวณผืนป่า โดยจะดูน้ำขึ้นน้ำลง มีอายุถึง 15 ปีและตัวเมีย ยาวประมาณ 32 ซม. เติบโตจนโตเต็มที่ 15 ซม.

• ส่วนของลำตัว

เลียงผามีขนปกคลุมทั่วทั้งตัว มีสีเทา มีจุดขาวบนลำตัวและคอ ขนสั้นและนุ่ม

• ส่วนของตีน

เลียงผามีตีนที่แข็งแรง ลักษณะของเท้าที่กว้าง ไม่สามารถวิ่งเร็วเหมือนสัตว์อื่น เลียงผามีสีเทาเข้มบนลำตัวและคอ มีจุดขาวบนลำตัว ส่วนของเท้าที่กว้างและนุ่มมาก ใช้สำหรับปีนต้นไม้และปีนเขา

140 - 155 ซม.

ความยาวลำตัวของเลียงผาวัดจากปลายจมูกถึงโคนหาง

น้ำหนักของเลียงผา
85 - 140 กก.

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

อาศัยอยู่ตามภูเขาที่มีหน้าผาสูงชัน อยู่ตามเขตภูเขา ซึ่งปกคลุมไปด้วยป่าดิบ สามารถปรับตัวอยู่ในพื้นที่หลายแบบ เช่น ป่าดิบแล้ง ป่าดิบเขา ป่าเบญจพรรณ รวมทั้งป่าดิบชื้น

อาหาร :

หากินตัวเดียว เว้นแต่ในช่วงฤดูผสมพันธุ์และช่วงเลี้ยงลูกอ่อน อาจพบอาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูง ออกหากินตอนเย็น และเช้ามืด เลียงผาชอบกินใบอ่อน เปลือกไม้ หน่อไม้ โดยเฉพาะรากไม้ที่มีกลิ่นหอม

การสืบพันธุ์ :

เลียงผาตัวเมียสามารถเริ่มสืบพันธุ์ เมื่ออายุตั้งแต่ 3 ปี ระยะตั้งท้อง 200 - 300 วัน ตกไข่ครั้งละ 1 ตัว ลูกอาศัยอยู่กับแม่จนกระทั่งอายุ 1 ปี

ปัจจัยคุกคาม :

1) สภาพแวดล้อมของป่าที่เป็นที่อาศัยที่เปลี่ยนไปด้วยมลภาวะต่าง ๆ ส่งผลให้สัตว์ป่าเปลี่ยนแปลงที่อาศัยอาจทำให้จำนวนของเลียงผาลดลงไปตามสภาพแวดล้อม

2) การบุกรุกป่าเพื่อเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรทำให้เลียงผาถูกไล่ต้อนให้อยู่ตามภูเขาสูง นอกจากนี้การทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยบริเวณเขาหินปูนทำให้พื้นที่หากินลดลง และถูกล่าได้ง่ายขึ้น

3) การล่าเลียงผาเลียงผาถูกล่าเป็นจำนวนมากเนื่องจากมีความเชื่อผิด ๆ ว่า ส่วนประกอบของเลียงผานั้นสามารถเอาไปใช้ในการทำยารักษาโรคได้

ชื่อไทย : เลียงผา เขื่อง กูรา โคร่า

ชื่อสามัญ : Sumatran Serow

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Capricornis sumatraensis*

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Mammalia

Order : Cetartiodactyla

Family : Bovidae

Genus : Capricornis

Species : Capricornis sumatraensis

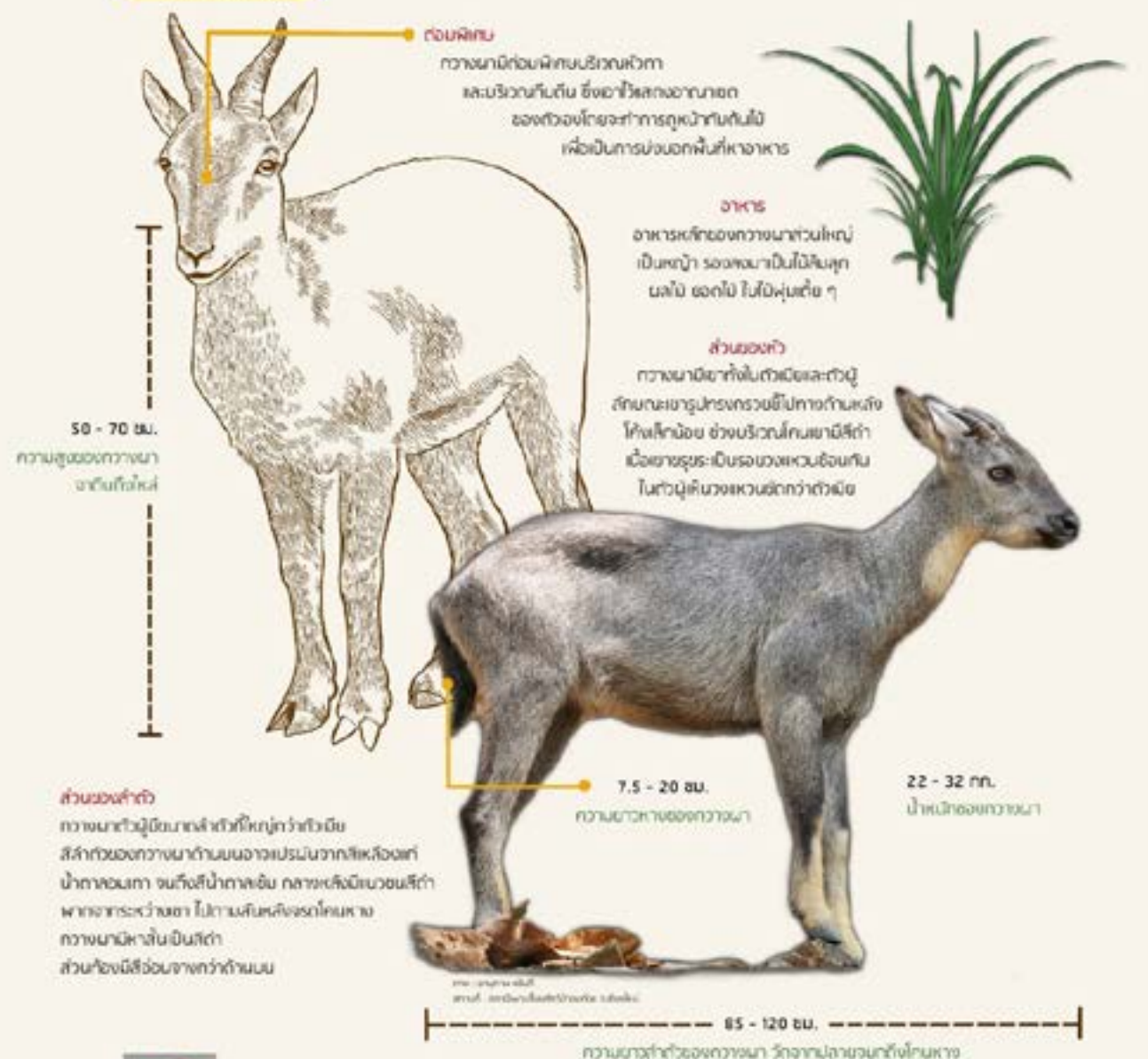
กวางผา

BURMESE GORAL

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Naemorhedus evansi*

อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความสูง
600 - 4,000 ม.

VU IUCN
มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์

รอยเท้า

ส่วนของตีน
กวางผาเป็นสัตว์ป่าที่มีกีบเท้าที่แข็งแรงและใช้สำหรับขุดโพรงดินเพื่อหาอาหารและใช้สำหรับขุดโพรงดินเพื่อหาอาหาร

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

อาศัยอยู่เดี่ยว ๆ ตามลำพัง หรือบางครั้งจะอาศัยอยู่กันเป็นคู่หรือกลุ่มเล็ก ๆ (2-6 ตัว) หากินในช่วงเช้า และเย็น ในที่โล่งตามทุ่งหญ้า ที่ลาดชันน้อย ส่วนช่วงกลางวันมักจะนอนพักผ่อนบนลานหินตามหน้าผา ชะง่อนหิน

อาหาร :

กินยอดไม้ และกินหญ้าเป็น ส่วนอาหารหลักนั้นส่วนใหญ่จะเป็นหญ้า รองลงมาเป็นไม้ล้มลุก ผลไม้ ยอดไม้ และใบไม้พุ่มเตี้ย ๆ อาหารโปรดของกวางผา คือยอดอ่อนของหญ้าระบัด

การสืบพันธุ์ :

กวางผาเข้าสู่วันเจริญพันธุ์ตอนอายุ 2-3 ปี ผสมพันธุ์ในช่วงเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม ระยะเวลาในการตั้งท้องประมาณ 6 - 7 เดือน

ปัจจัยคุกคาม :

- 1) การบุกรุกพื้นที่ป่า การบุกรุกถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยทำให้กวางผาสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัย
- 2) การปล่อยสัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะวัวควาย ซึ่งเป็นสัตว์ที่อยู่ในวงศ์เดียวกับกวางผา จะสามารถนำมาซึ่งโรคระบาดที่สามารถติดกวางผาได้
- 3) การล่ากวางผา
- 4) ภาวะเลือดชิด (inbreeding)

ชื่อไทย : กวางผา, ม้าเทวดา

ชื่อสามัญ : Burmese Goral

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Naemorhedus evansi*

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Mammalia

Order : Cetartiodactyla

Family : Bovidae

Genus : *Naemorhedus*

Species : *Naemorhedus evansi*

นกแต้วแร้วท้องดำ

GURNEY'S PITTA

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Hydrornis gurneyi* (Hume, 1875)

ตัวผู้ บริเวณส่วนหัวและส่วนท้ายทอย
จะมีสีน้ำตาลเข้มแกมฟ้าสลับไล่ตึกกับหน้ามาก
ที่มีสีดำสนิท ช่วงคอเป็นสีครีม

ตัวเมีย บริเวณส่วนหัว และท้ายทอย
มีสีน้ำตาลเหลืองบริเวณหัว ตา หลังตา
ขนกลุ่มหูสีดำ และบริเวณช่วงคอมีสีเหลืองครีม

CR IUCN
ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง

ตัวผู้ ปีกสีน้ำตาลเข้ม อาจมีสีเข้มกว่าลำตัวเล็กน้อย
หางและขนกลุ่มหางด้านบนเป็นสีฟ้าอมเขียว
กลางหางเป็นสีดำ

ตัวเมีย ส่วนปีกเป็นสีน้ำตาลแดง

101 - 109 มม.
ความยาวของปีก

ขนกลุ่มส่วนหางด้านบนมีสีฟ้าอ่อน
กลางหางเป็นสีดำ

45.5 - 52 มม.
ความยาวของหาง

อาหารส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม้เห็ด หนอน นก ปลวก
แมลง และสัตว์ที่ีขนาดเล็ก ที่อยู่บนพื้นดิน
วิธีหาอาหาร จะใช้ปากจิกเหนือหรือข้างครึ่ง
จะใช้ปากขยิบลงในดินเพื่อหาเหยื่อ

ตัวผู้ ส่วนลำตัวของตัวผู้มีสีน้ำตาลส่วนบน
เป็นสีเหลืองสด อกส่วนล่าง
จะมีสีดำเป็นมัน ก้องและกันมีสีดำ
ด้านข้างของลำตัว เป็นสีเหลือง
และมีลายสีดำสลับ ๆ ทั่วทั้งตัว
ตลอดแนวลำตัวด้านบนเป็นสีน้ำตาล

ตัวเมีย บริเวณส่วนล่างของลำตัวมีสีขาวอมเหลือง
และมีลายสีดำสลับ ๆ ทั่วทั้งตัว
ลำตัวด้านบนมีสีน้ำตาลแดง

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

พบในป่าดงดิบชื้นหากินส่วนใหญ่ตามพื้นดิน เมื่อมีสิ่งรบกวนหรือมีภัย จะกระโดดเข้าหลบซ่อนตัวตามพุ่มไม้
ถ้าหากจวนตัวจริง ๆ จะบินหนีแต่บินในระยะที่ไม่ไกล และระดับไม่สูงมาก

อาหาร :

ไม้เห็ด หนอน และแมลงเล็ก ๆ

การสืบพันธุ์ :

จะอยู่ในช่วงฤดูฝน ออกไข่ครั้งละ 3-4 ฟอง ลูกนกจะอยู่ในรังกับพ่อแม่ 8-14 วัน ขณะที่ขึ้นขึ้นก็จะออกตามพ่อแม่
ไปหาอาหาร และจะไม่กลับรังอีกเลย

ปัจจัยคุกคาม :

- 1) การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร
- 2) การลักลอบค้าสัตว์
- 3) ภัยจากนักท่องเที่ยว
- 4) ภัยจากศัตรูตามธรรมชาติ ได้แก่ งูเห่าหางม้า

ชื่อไทย : นกแต้วแล้วท้องดำ หรือ นกแต้วแร้วท้องดำ

ชื่อสามัญ : Gurney's Pitta

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Hydrornis gurneyi*

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertibrata

Class : Aves

Order : Passeriformes

Family : Pittidae

Genus : Hydrornis

Species : *Hydrornis gurneyi*

นกกระเรียนพันธุ์ไทย

EASTERN SARUS CRANE

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Grus antigone sharpii* (R. B sharpe, 1895)

VU IUCN

มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์

180 - 220 ซม.

220 - 250 ซม.

นกกระเรียนพันธุ์ไทย
มีน้ำหนัก 5 - 12 กก.

เครื่องหมายห่วงยาง
กรมอุทยานฯ ร่วมกันองค์การสวนสัตว์
จัดทำเครื่องหมายห่วงยางนกกระเรียนพันธุ์ไทย
ที่ปล่อยขึ้นสู่ธรรมชาติ เพื่อติดตามผล
การปล่อยนก และเป็นการระบุตัวของ
นกกระเรียนที่ปล่อย

ส่วนของขาและหาง
นกกระเรียนพันธุ์ไทยมีหางสั้นเป็นสีเทา
ส่วนขาเป็นสีเทา มีขนาดเล็กเรียว แต่ยาว
โคนขาเป็นสีขาว ส่วนหน้ายังลงไปในมือปกคลุม
ตั้งแต่หน้าลงไปถึงครึ่งเป็นสีเทา

ที่อยู่อาศัย
อาศัยหากินตามพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น หนอง บึง
ทุ่งนา ทุ่งหญ้าที่มีน้ำขัง หรือทุ่งหญ้าโล่ง ๆ

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

ดำรงชีวิตอยู่เป็นคู่ บางครั้งพบอยู่รวมกันเป็นฝูง หากินตอนกลางวันอยู่ตามชายน้ำ หนอง บึง ทะเลสาบ ทุ่งนา ทุ่งหญ้าที่มีน้ำขัง หรือทุ่งหญ้าโล่ง ๆ

อาหาร :

กินทั้งพืชและสัตว์เป็นอาหาร ได้แก่ วัชพืช เมล็ดหญ้า ราก และต้นอ่อนของพืช หนอน แมลง หอย ปู ปลา กบ เขียด สัตว์เลื้อยคลานตัวเล็กๆ เช่น งูน้ำ เป็นต้น

การสืบพันธุ์ :

แสดงพฤติกรรมเกี้ยวพาราสีเพศตรงข้ามด้วยการส่งเสียงร้องดังกังวาน และกางปีกชูคอขึ้น แหงนหน้าและกระโดดไปมาคล้ายเต้นรำ เมื่อผสมพันธุ์แล้วทั้งตัวผู้และตัวเมียจะช่วยกันสร้างรังบนพื้นดิน ลักษณะรังทำด้วยหญ้าแห้งและใบไม้ นำมาผสมรวมกันคล้ายกับกระจาดขนาดใหญ่ ในรังอาจมีไข่ประมาณ 1-3 ฟอง ไข่มีลักษณะรี ขาว ๆ ขนาดของไข่เฉลี่ย ยาว 104 มม. กว้าง 64 มม. น้ำหนัก 238 กรัม

ปัจจัยคุกคาม :

- 1) การใช้สารเคมีหรือยาฆ่าแมลงในพื้นที่เกษตรกรรม
- 2) ไข่มักถูกนำไปจากรัง หรือถูกทำลาย โดยสัตว์ชนิดอื่น และมนุษย์

ชื่อไทย : นกกระเรียนพันธุ์ไทย / นกกระเรียนอินโดจีน

ชื่อสามัญ : Eastern Sarus Crane

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Grus antigone sharpii*

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Aves

Order : Gruiformes

Family : Gruidae

Genus : Grus

Species : Grus antigone

แมวลายหินอ่อน

MARBLED CAT

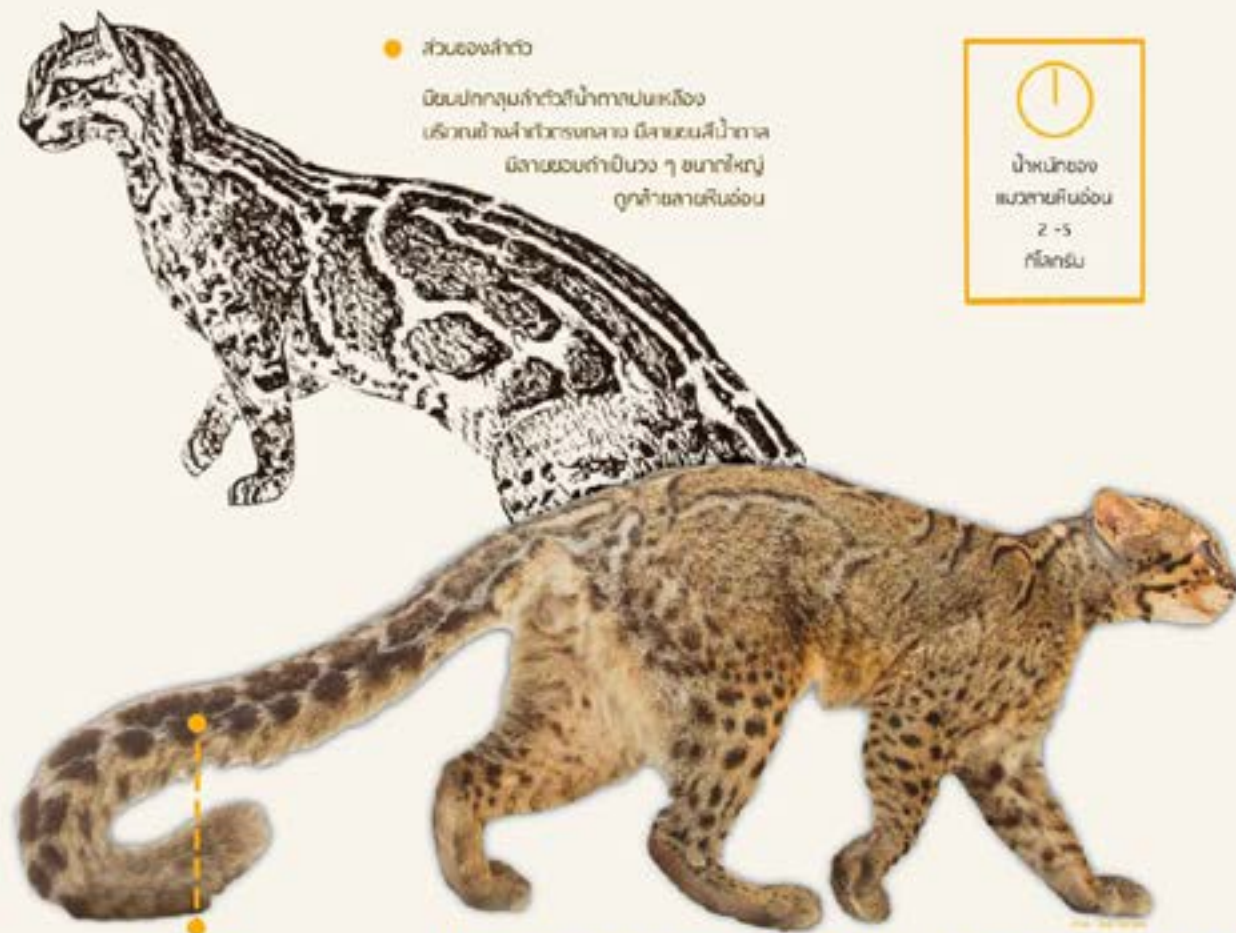
Pardofelis marmorata (Martin, 1837)

● ส่วนของหัว
แมวลายหินอ่อนมีลักษณะเด่น
เป็นวงรีบนหน้าผาก ภายนอกใหญ่
ช่วยในการมองเห็นภาพได้ชัด
และมีการเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว
เพื่อจับเหยื่อที่เคลื่อนไหว

NT IUCN
ใกล้สูญพันธุ์

● ส่วนของลำตัว

มีขนปกคลุมลำตัวสีน้ำตาลปนเหลือง
บริเวณลำตัวด้านหลังมีลายเส้นสีน้ำตาล
มีลายเส้นสีน้ำตาลปนขาว ๆ ภายนอกใหญ่
ถูกทำลายลายหินอ่อน

35 - 54 ซม.

ความยาวหางของแมวลายหินอ่อน

45 - 61 ซม.

ความยาวลำตัวของแมวลายหินอ่อนวัดจากปลายจมูกถึงโคนหาง

● ส่วนของหาง

หางของแมวลายหินอ่อนมีความยาวเกือบ
เท่า หรือยาวกว่าลำตัวเล็กน้อย ทำหน้าที่
รักษาสมดุลการทรงตัวเมื่อปีนต้นไม้

● ส่วนของเท้า

มีขนนิ้วและปุ่มฝ่าเท้า
ใช้สำหรับเกาะยึดเมื่อปีนต้นไม้และซ่อนตัว
จะนิยมนักล่าเหยื่อที่เคลื่อนไหวช้าๆ และตัว
รวดเร็ว และเงียบ

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

นิสัยค่อนข้างดุร้ายออกหากินทั้งในเวลากลางวัน และกลางคืน มีความว่องไว และปีนต้นไม้เก่ง มักอาศัยอยู่ใน
ป่าดิบชื้น ป่าดิบเขา และป่าเบญจพรรณ

อาหาร :

เป็นสัตว์กินเนื้อ ได้แก่ กระแต กระรอก ลิงลม และลิงขนาดเล็ก ตลอดจนนก สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

การสืบพันธุ์ :

จากการศึกษาในกรงเลี้ยง แมวลายหินอ่อนตั้งท้องนานประมาณ 81 วัน ออกลูกครั้งละ 1-4 ตัว ลูกแมวแรกเกิด
หนักประมาณ 100-115 กรัม เริ่มตั้งเมื่ออายุได้ 5 วัน ลืมตาได้เมื่ออายุ 14 วัน เมื่ออายุได้ 21 เดือนก็เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์
แมวลายหินอ่อนในกรงเลี้ยงที่อายุยืนที่สุดมีอายุ 12 ปี

ปัจจัยคุกคาม :

- 1) สภาพแวดล้อม ป่าที่อยู่อาศัยเปลี่ยนไปด้วยมลภาวะต่างๆ ส่งผลให้สัตว์ป่าเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยทำให้จำนวน
ของแมวลายหินอ่อนลดลงไปตามสภาพเสื่อมโทรมของป่า
- 2) การบุกรุกป่าเพื่อลักลอบตัดไม้เถื่อน การถางป่าเพื่อการเกษตร การเผาป่า ส่งผลให้แมวลายหินอ่อนสูญเสียที่อยู่อาศัย
- 3) การลักลอบล่าสัตว์

ชื่อไทย : แมวลายหินอ่อน

ชื่อสามัญ : Marbled Cat

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Pardofelis marmorata*

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Mammalia

Order : Carnivora

Family : Felidae

Genus : *Pardofelis*

Species : *Pardofelis marmorata*

สมเสร็จ

MALAYAN TAPIR

Tapirus indicus (Desmarest, 1819)

EN IUCN
ใกล้สูญพันธุ์

• ส่วนของหัว

ลักษณะเด่น คือ จมูกและริมฝีปากยื่นออกมาทั้งยาวทั้งกว้างสามารถฉีกและกัดได้ จมูกใช้ในการดมกลิ่นได้ หักกิ่งไม้และฟันน้ำใต้ มีรูตึง และตาขนาดเล็ก

• ส่วนของลำตัว

สมเสร็จมีสีตัวเข้มสีน้ำตาลหรือดำบริเวณลำตัวโดยมีสีที่ต่างกันที่ส่วนหัว หินขาวและส่วนขาหลังสีเข้ม ส่วนสีขาวกลางลำตัวบริเวณคอจะมีแผ่นหนังที่มีความหนาช่วยป้องกันอันตราย

• น้ำหนักของสมเสร็จ
150 - 300 กก.

• อาหาร

สมเสร็จกินพืชเป็นอาหาร ได้แก่ ใบอ่อน ยอดไม้ กิ่งไม้ที่แตกใหม่ หรือผลไม้ สมเสร็จจะเคี้ยวเคี้ยวเคี้ยวของพืชแต่ละชนิดเพียงเล็กน้อยสลับกันไป

• ส่วนของกิน

สมเสร็จเป็นสัตว์กินที่ กินละอองกินน้ำ 3 กิน ส่วนกินน้ำกินน้ำ 4 กิน ลักษณะกับก่อนเข้าพิธี

220 - 240 ซม.

ความยาวลำตัวของสมเสร็จวัดจากปลายจมูกถึงโคนหาง

รอยเท้า
ของสมเสร็จ

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

อาศัยอยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง ในป่าดงดิบ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง และป่าผสมผลัดใบ แต่จะอยู่เป็นคู่ในช่วงฤดูผสมพันธุ์

อาหาร :

ออกหากินเวลากลางวันและกลางคืน ใช้จมูกดมกลิ่นเพื่อค้นหาอาหารจำพวก ใบไม้อ่อน ยอดไม้ที่แตกกิ่งใหม่ หรือผลไม้ มักชอบเดินเล็มกินยอดไม้ของพืชแต่ละชนิดเพียงเล็กน้อย ไปเรื่อย ๆ สลับกันไป

การสืบพันธุ์ :

ระยะตั้งท้องประมาณ 390-407 วัน สมเสร็จตัวเมีย ตกไข่ครั้งละ 1 ตัว ทุก 2 ปี ลูกที่เกิดใหม่มีขนสีน้ำตาลมีลายแถบสีขาวเป็นแนวตามยาวลำตัวคล้ายลายเตงไทยลายตามตัวจะหายไปและเปลี่ยนเป็นสีดำสลับขาวเหมือนพ่อแม่เมื่ออายุ 6-8 เดือน

ปัจจัยคุกคาม :

1) สภาพแวดล้อม สภาพของป่าเปลี่ยนไปด้วยมลภาวะต่าง ๆ ส่งผลให้สัตว์ป่าเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย อาจทำให้จำนวนของสมเสร็จลดลงไปตามสภาพแวดล้อม

2) การบุกรุกป่า

3) การลักลอบล่าสัตว์ป่า เนื่องจากสมเสร็จมีรูปร่างที่น่าสนใจอาจทำให้มีผู้ต้องการครอบครองหรือตัวเป็น ๆ จึงทำให้มีการลักลอบ ดักหรือล่าสมเสร็จ นำมาขายอยู่เสมอ

ชื่อไทย : สมเสร็จ

ชื่อสามัญ : Malayan Tapir

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Topirus indicus*

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Mammalia

Order : Perissodactyla

Family : Tapiridae

Genus : Tapirus

Species : Tapirus indicus

แก้งหม้อ

FEA'S MUNTJAC

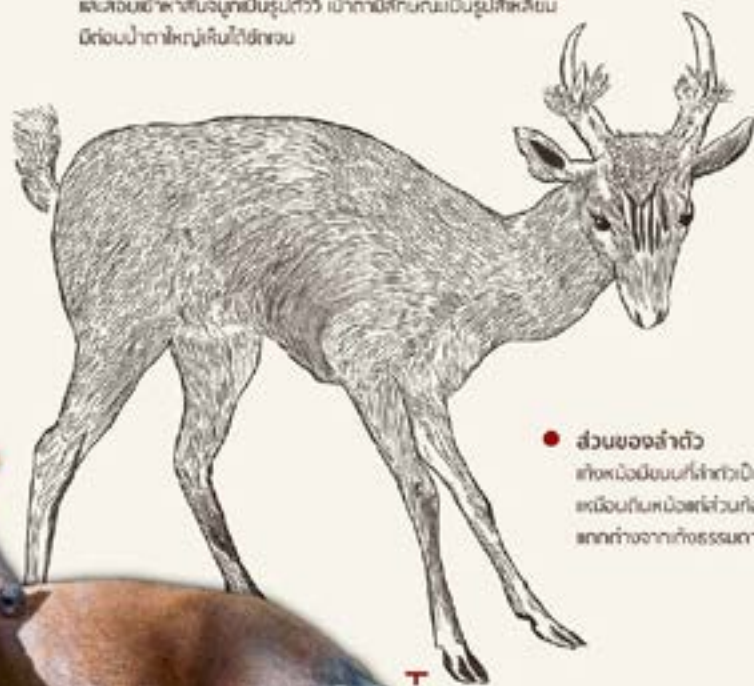
Muntiacus feae (Thomas & Doria, 1889)

DD IUCN
ข้อมูลไม่เพียงพอ

• ส่วนหัว

แก้งหม้อมีเขาเป็นเกล็ดกระดูกที่ติดกับส่วนกะโหลกโดยจะมีเกล็ดทุกปี เขาของแก้งหม้อมี 2 คู่ แก้งหม้อในและแก้งหม้อยาว หนักมากจนเป็นอันตรายต่อเขาทั้งสองในบางครั้งเป็นรูปตัววี แก้งหม้อในและแก้งหม้อเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีต่อมปากใหญ่โตได้ชัดเจน

• ส่วนของลำตัว

แก้งหม้อมีเขาคือตัวเป็นป็นเกล็ดของกระดูกที่ติดกับส่วนกะโหลกโดยจะมีเกล็ดทุกปี เขาของแก้งหม้อมี 2 คู่ แก้งหม้อในและแก้งหม้อยาว หนักมากจนเป็นอันตรายต่อเขาทั้งสองในบางครั้งเป็นรูปตัววี แก้งหม้อในและแก้งหม้อเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีต่อมปากใหญ่โตได้ชัดเจน

7.6 ซม.
ความยาวของแก้งหม้อ

50 - 55 ซม.
ความสูงของแก้งหม้อ
วัดจากพื้นถึงไหล่

ความสูงของแก้งหม้อ
วัดจากพื้นถึงไหล่

ภาพ : Paul Thompson

• ส่วนตีนและหาง

ขนของแก้งหม้อเหมือนกับขนอื่น ๆ มีสีดำ ด้านหน้าของหางถึงกับมีขนยาวไป มีขนสีขาว ส่วนหางมีขนปกคลุมด้านบนเป็นสีดำ และด้านล่างของหางมีสีขาว

88 ซม.
ความยาวลำตัวของแก้งหม้อ
(โดยประมาณ)

ความยาวลำตัวของแก้งหม้อ
(โดยประมาณ)

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

ชอบอาศัยอยู่เดี่ยว ๆ ถ้าพึ่งในป่าดงดิบบนที่ราบสูง หรือภูเขา มีอาณาเขตครอบครอง ประมาณ 10 ตารางกิโลเมตร

อาหาร :

ออกหากินเวลากลางวัน กินยอดไม้ และกินหญ้า ใบไม้อ่อน ยอดไม้ เปลือกไม้ ยอดหญ้า หน่อไม้อ่อน และหญ้าระบัด

การสืบพันธุ์ :

แก้งหม้อจะอยู่เป็นคู่ช่วงฤดูผสมพันธุ์ ตั้งท้องประมาณ 6 เดือน ตกไข่ครั้งละ 1 ตัว ลูกแก้งหม้อจะมีจุดสีขาวตามลำตัว

ปัจจัยคุกคาม :

1) สภาพแวดล้อม สภาพของป่าเปลี่ยนไปด้วยมลภาวะต่าง ๆ ส่งผลให้สัตว์ป่าเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย อาจทำให้จำนวนของสมเสร็จลดลงไปตามสภาพแวดล้อม

2) การบุกรุกป่า และการสร้างเขื่อน

อไทย : แก้งหม้อ แก้งดำ กวางเขาจุก

ชื่อสามัญ : Fea's Muntjac

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Muntiacus feae*

Kingdom : Animalia

Phylum : Chordata

Subphylum : Vertebrata

Class : Mammalia

Order : Cetartiodactyla

Family : Cervidae

Genus : Muntiacus

Species : Muntiacus feae

พะยูน DUGONG

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dugong dugon* (Müller, 1776)

VU IUCN

มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์

- พะยูนมีหนังตาบาง ๆ เปิด-ปิดได้ จะขยับตาเพื่อรับแสงเพื่อรักษาสมดุลในร่างกายออกมาเป็นน้ำเมือกทางลูกตาทางรูจมูก
- พะยูนเป็นสัตว์ที่ตื่นตกใจง่าย

3.15 - 3.31 เมตร

- อาหารของพะยูนได้แก่ พืชทะเลชนิดต่างๆ ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ อยู่บริเวณที่มีพืชมะพร้าวและอวนสมบุรณ์

- ริมฝีปากของพะยูน เป็นก้อนเนื้อใหญ่เหนียวมีลักษณะเป็นเหลี่ยมๆ คล้ายงูปากหนใช้รวม พืชทะเลเข้าปากกลืนกินอาหาร เพดานปากสร้างเป็นแท่งไทรอยด์ช่วย ในการบดเคี้ยวเพื่อหาอาหาร

- ตัวน้ำได้ลึกถึง 39 เมตร แต่ส่วนใหญ่จะดำน้ำอยู่ระดับ 10 เมตร เพราะพะยูนจะต้องมาหายใจทุก 2 -3 นาที โดยการโผล่ขึ้นมาเหนือผิวน้ำเล็กน้อย

- ครีบทั้งสองข้างของพะยูน ประกอบด้วย 5 นิ้ว ครีบจะทำหน้าที่ในการเปลี่ยนทิศทางเคลื่อนที่ และช่วยในการขุดหาพืชมะพร้าว

- น้ำหนักของพะยูน 200 - 300 กิโลกรัม

- วัฏจักรพันธุ์ของพะยูน อยู่ที่ 9 - 10 ปี พะยูนตั้งท้องนาน 13 -14 เดือน ออกลูกครั้งละ 1 ตัว และทั้งระยะการตั้งท้องนานถึง 3 - 7 ปี

พฤติกรรมและที่อยู่อาศัย :

เป็นสัตว์ที่ตื่นตกใจง่าย ดำน้ำได้ลึกถึง 39 เมตร แต่ส่วนใหญ่จะดำน้ำอยู่ในระดับ 10 เมตร พะยูนต้องขึ้นมาหายใจบนผิวน้ำทุก ๆ 2-3 นาที โดยโผล่จมูกขึ้นมาเหนือผิวน้ำเล็กน้อย บางครั้งอาจจะโผล่ส่วนหลังและหางว่ายน้ำได้เร็วระดับ 1.8-2.2 กม/ชม. อาศัยบริเวณพื้นที่ที่มีแนวหญ้าทะเล ในทะเลเขตร้อน และทะเลเขตกึ่งร้อน

อาหาร :

หญ้าทะเลชนิดต่าง ๆ ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในการกิน และจะอาศัยอยู่ใกล้ ๆ บริเวณที่มีหญ้าทะเลขึ้นอุดมสมบูรณ์ สามารถกินอาหารได้ตลอดเวลา เนื่องจากการมองเห็นที่ไม่ชัดเจนนักเท่าไร พะยูนจะใช้จมูกดมกลิ่นในการหาอาหาร และใช้หนวดในการสัมผัสสิ่งรอบ ๆ ตัว

การสืบพันธุ์ :

เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ประมาณอายุ 9-10 ปี พะยูนตัวเมียตั้งท้องนาน 13-14 เดือน ออกลูกครั้งละ 1 ตัว และทั้งระยะในการตั้งท้องนาน 3-7 ปี

ปัจจัยคุกคาม :

- 1) การสร้างมลพิษทางทะเล โดยเฉพาะ ขยะพลาสติก
- 2) อันตรายจากเรือประมง
- 3) การล่าพะยูน

ชื่อไทย : พะยูน พยูน พยूर ดูหยง ดูหยง หมูทะเล หมูน้ำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dugong dugon* (Müller, 1776)

อาณาจักร : Animalia

ไฟลัม : Chordata

ชั้น : Mammalia

อันดับ : Sirenia

วงศ์ : Dugongidae Gray, 1821

วงศ์ย่อย : Dugonginae Simpson, 1932

สกุล : *Dugong* Lacépède, 1799

สปีชีส์ : *D. dugon*

วาฬบรูด้า

BRYDE'S WHALE

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Balaenoptera edeni*

LC

IUCN

ไม่ถูกคุกคาม

จัดอยู่ในกลุ่ม : สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

กินแพลงก์ตอน

ของสัตว์จำพวกกุ้ง

และปลาขนาดเล็ก 590 kg / วัน

วาฬบรูด้าไม่มีฟัน

แต่มีซี่กรองเล็ก ๆ สีเทา

จำนวน 250 - 370 คู่

ด้านบนมี 3 เส้น

พฤติกรรมใช้อัตินแบบอำปาก

ขยายร่องใต้คางให้ใหญ่ขึ้นและพุ่งเข้าสูบน้ำ

โดยมีทั้งแบบตึงส่วนหัวขึ้นมาเหนือผิวน้ำ

หรือแค่ยกตัวด้านข้าง

ใต้คางมีร่อง 40 - 70 ร่อง
ร่องใต้คางนี้จะขยายออก
ขณะที่กำลังกินอาหาร
เพื่อเพิ่มพื้นที่ในการรับเหยื่อ

วัยเจริญพันธุ์ 8 - 13 ปี

ตั้งท้องนาน 11 - 12 เดือน

ออกลูกครั้งละ 1 ตัว

14 - 15.5 เมตร

• วาฬบรูด้าเป็นหนึ่งในสัตว์ป่าสงวน พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 พบวาฬชนิดนี้แพร่กระจายอยู่ทั่วโลก โดยเฉพาะในเขตร้อนและเขตกึ่งร้อน ในเขตละติจูด 40 องศาเหนือถึงใต้ ไม่พบการอพยพย้ายถิ่นฐานเป็นระยะทางไกล

• ในประเทศไทยมีรายงานการพบวาฬบรูด้าทั้งฝั่งอ่าวไทย และอันดามัน พบหากินในบางฤดูบริเวณเกาะสุรินทร์ จ.พังงา และนอกชายฝั่งทับละมุ จ.พังงา ซึ่งพบห่างจากฝั่งเพียงแค่ 4-30 กิโลเมตร และประชากรที่พบในอ่าวไทยจัดเป็นวาฬประจำถิ่น

• มีบันทึกข้อมูลการเกยตื้นแบบยังมีชีวิตที่ อ่าวสิเกา จ.ตรัง และที่ จ.สตูล และพบซากเกือบทุกจังหวัดชายทะเลทั้งสองฝั่ง ส่วนฝั่งอ่าวไทยพบแพร่กระจายเกือบตลอดทั้งปีในอ่าวไทยตอนบน ในพื้นที่ชายทะเลของ จ.ชลบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา กรุงเทพฯ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และเพชรบุรี และเคยพบเข้ามาหากินใกล้ฝั่งที่บ้านบ่อนอก จ.ประจวบคีรีขันธ์

---- สถานภาพการอนุรักษ์ ----

• สถานภาพการอนุรักษ์ในระดับโลก โดยการจัดอันดับของ IUCN (2018) คือ Least Concern (LC) หรือ ไม่ถูกคุกคาม/สถานภาพยังไม่น่าเป็นกังวลเท่าที่ควร

• สถานภาพการอนุรักษ์ในประเทศไทยเป็นสัตว์ป่าสงวน ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562

ชื่อไทย : วาฬบรูด้า

ชื่อสามัญ : Bryde's whale, Eden's whale

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Balaenoptera edeni*

อาณาจักร: Animalia

ไฟลัม: Chordata

ชั้น: Mammalia

อันดับ: Artiodactyla

วงศ์: Balaenopteridae

สกุล: Balaenoptera

สปีชีส์: *B. edeni*

วาฬโอมูระ

OMURA'S WHALE

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Balaenoptera omurai*

IUCN

ข้อมูลไม่เพียงพอ

จัดอยู่ในกลุ่ม : สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

DD

ด้านบนมีเส้น 1 เส้น

10 - 11.5 เมตร

ชื่อรองตามชายขวา
ด้านละ 180 - 210 ซี

รอยจับได้คือ 80 - 90 รอยจับ

มีน้ำหนักรวมประมาณ 20 ตัน

วัยเจริญพันธุ์ 8 - 13 ปี

กินปลาขนาดเล็ก
และเคย เป็นอาหาร

พฤติกรรมใช้วิธีกินแบบอ้าปาก

ขยายช่องใต้คางให้ใหญ่ขึ้น และพุ่งเข้าสู่มหาสมุทร
โดยมีทั้งแบบตึงส่วนหัวขึ้นมาเหนือผิวน้ำ
หรือตะแคงตัวด้านข้าง หรือหงายท้อง

• เป็นวาฬสายพันธุ์ที่หายากที่มีความคล้ายคลึงกับวาฬบรูด้า แต่มีความแตกต่างกันตรงโดยวาฬโอมูระนั้นมีขนาดเล็กกว่า แต่มีรอยจับได้ค้อมีจำนวนมากกว่า มีครีบหลังที่สูงกว่าและมีความโค้งที่น้อยกว่าวาฬบรูด้า

• ส่วนใหญ่พบการกระจายในมหาสมุทรแปซิฟิก สำหรับในประเทศไทยมีรายงานการพบวาฬโอมูระทั้งฝั่งอ่าวไทย และอันดามัน

---- สถานภาพการอนุรักษ์ ----

• สถานภาพการอนุรักษ์ในระดับโลก โดยการจัดอันดับของ IUCN (2018) คือ Data Deficient (DD) หรือยังมีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการจัดอันดับ

• สถานภาพการอนุรักษ์ในประเทศไทย เป็นสัตว์ป่าสงวน ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

ชื่อไทย : วาฬโอมูระ

ชื่อสามัญ : Omura's whale

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Balaenoptera omurai*

อาณาจักร: Animalia

ไฟลัม: Chordata

ชั้น: Mammalia

อันดับ: Artiodactyla

Parvorder: Mysticeti

วงศ์ใหญ่: Balaenopteroidea

วงศ์: Balaenopteridae

สกุล: Balaenoptera

สปีชีส์: 'B. omurai'

เต่ามะเฟือง

LEATHERBACK TURTLE

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dermochelys coriacea*

ไข่เต่าในหลุมฟักเริ่มมีการแบ่งเซลล์
และเริ่มพัฒนาเป็นตัวอ่อน
ซึ่งจะใช้ระยะเวลา 55 - 65 วัน
ขึ้นอยู่กับอุณหภูมิ

VU IUCN มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์
จัดอยู่ในกลุ่ม สัตว์เสี่ยงสูญพันธุ์

เต่ามะเฟืองเป็นเต่าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก
โตเต็มที่มียาว 210 ซม.หนัก 90 กิโลกรัม

กระดองเป็นหนังหนาสีดำ
ที่มีจุดประสีขาว
มีร่องสันบนตามยาว 7 สัน

45 - 55 วัน

25 - 30 วัน

20 วัน

15 วัน

เริ่มวางไข่

♂
31°C
กลุ่มไข่
เล็กประมาณ
60 - 80
เซนติเมตร
28°C
♀

ไม่สามารถหลบหัวเข้ากระดองได้

กินแมงกะพรุน แพลงก์ตอน
และสาหร่ายเป็นอาหาร

1.5 - 2.5 เมตร

• เต่ามะเฟือง จัดเป็นสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ที่ได้รับความสำคัญจากนานาชาติ เนื่องจากอพยพ
ย้ายถิ่นระยะไกล จึงมีแหล่งอาศัยในพื้นที่ทางทะเลระหว่างประเทศ จัดเป็นทรัพยากรร่วมของภูมิภาคและระดับโลก

• เป็นเต่าทะเลที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับเต่าทะเลที่มีอยู่ 7 ชนิดทั่วโลก จำนวน
ประชากรพ่อแม่พันธุ์เต่ามะเฟืองที่มาผสมพันธุ์และวางไข่ในประเทศไทย ลดลงอย่างต่อเนื่อง “เหลือเพียงปีละไม่ถึง
10 ตัวในปัจจุบัน”

• ทำให้ต้องมีการทบทวนแนวทางการอนุรักษ์เต่ามะเฟือง เพื่อเพิ่มความเข้มข้นในการคุ้มครองเต่าทะเลที่มี
ขนาดใหญ่ที่สุดของโลกชนิดนี้ ให้เป็นสัตว์สงวนแห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

---- กัยคุกคาม ----

• ไม่พบการค้าจับเต่ามะเฟืองในน่านน้ำไทยเพื่อการใช้ประโยชน์ทางการค้า แต่พบการติดเครื่องมือประมง
โดยบังเอิญ ซึ่งอาจนำไปสู่การส่งออกเพื่อขายสำหรับการอุปโภคและบริโภคในตลาดต่างประเทศ

• การลักลอบเก็บไข่เต่ามะเฟืองเพื่อการบริโภค และลักลอบขาย

• ถูกรบกวนจากกิจกรรมในทะเล

• การสูญเสียสภาพชายหาดที่เหมาะสมต่อการวางไข่

• ถูกรบกวนจากกิจกรรมบนชายฝั่ง

• ขยะทะเล

ชื่อไทย : เต่ามะเฟือง

ชื่อสามัญ : Leatherback, Leatherback Sea Turtle,
Leathery Turtle, Luth, Trunkback Turtle,
Trunk Turtle, Coffin-back, Leatherback Turtle

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dermochelys coriacea* (Vandelli, 1761)

อาณาจักร: Animalia

ไฟลัม: Chordata

ชั้น: Reptilia

วงศ์: Dermochelyidae

ปลาฉลามวาฬ

WHALE SHARK

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rhincodon typus*

EN

IUCN

ใกล้สูญพันธุ์

จัดอยู่ในกลุ่ม ปลา

ฉลามวาฬนับเป็นปลากินที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก

วัยเจริญพันธุ์ของฉลามวาฬคือช่วงอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป

โดยฉลามวาฬอาจมีอายุยืนยาว 60 - 120 ปี

5.5 - 12 เมตร

หางฉลามวาฬอยู่ในแนวตั้งฉาก

มีน้ำหนักสูงสุดอยู่ที่ 20 ตัน

ใช้เหงือกในการหายใจ
มีช่องเหงือก 5 ช่อง

อยู่ตามแนวปะการัง

ในความลึกไม่เกิน 700 เมตร

ในไทยสามารถพบฉลามวาฬ

ได้ทั้งฝั่งอ่าวไทย และฝั่งทะเลอันดามัน

ฉลามวาฬหากินด้วยการกรองแพลงก์ตอน

และสัตว์ทะเลขนาดเล็กเป็นอาหารด้วยการอ้าปากกรอง

น้ำทะเล ราวๆ 5,000 ลิตรต่อชั่วโมงผ่านซี่กรอง (gill raker)

มีฟันซี่เล็ก ๆ ขนาด 6 มิลลิเมตรมากกว่า 3,000 ซี่

- เป็นปลาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก จัดเป็นปลาระดับอ่อน

- อาศัยอยู่ในทะเลเขตร้อนและเขตอบอุ่น ตามแนวปะการังที่ความลึกไม่เกิน 700 เมตรสำหรับในประเทศไทย มีรายงานการพบปลาฉลามวาฬทั้งฝั่งอ่าวไทย และอันดามัน

- สาเหตุที่ทำให้ฉลามวาฬลดจำนวนลง เหตุหนึ่งที่ทำให้ฉลามวาฬลดจำนวนลงคือจากการทำการประมง แม้ว่าตัวฉลามวาฬเองจะไม่ใช่เป้าหมายหลักแต่มันก็ติดเครื่องมือประมงบ่อและครีบกุ้งของมันก็มีขนาดใหญ่และราคาดี อีกสาเหตุหนึ่งคือการนิยมนำฉลามวาฬซึ่งทำให้เรือเข้าไปใกล้ฉลามวาฬและถูกเรือชนเป็นประจำ

- นอกจากนี้แล้วปัญหาเรื่องไมโครพลาสติกที่ติดมากับแพลงก์ตอน นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าสารพิษที่สะสมอยู่ในไมโครพลาสติกจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการทางชีวภาพ และส่งผลเสียต่อชีววิทยาการสืบพันธุ์ของฉลามวาฬได้

---- สถานภาพการอนุรักษ์ ----

- สถานภาพการอนุรักษ์ในระดับโลก โดยการจัดอันดับของ IUCN (2018) คือ Endangered (EN) หรือ ใกล้สูญพันธุ์

- สถานภาพการอนุรักษ์ในประเทศไทย เป็นสัตว์ป่าสงวน ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

ชื่อไทย : ฉลามวาฬ

ชื่อสามัญ : whale shark

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Rhincodon typus*

อาณาจักร: Animalia

ไฟลัม: Chordata

ชั้น: Chondrichthyes

อันดับ: Orectolobiformes

วงศ์: Rhincodontidae

สกุล: Rhincodon

สปีชีส์: 'R. typus'

สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

<https://www.facebook.com/DNP.Wildlife>